

EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli, 6.7.2011
KOM(2011) 414 v konečnom znení

SPRÁVA KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

**Výročná správa za rok 2011 o rozvojovej politike a politike vonkajšej pomoci Európskej
únie a ich vykonávaní v roku 2010**

{SEK(2011) 880 v konečnom znení}

Ťažká situácia

V roku 2010 sa svet začal pomaly spamätávať z hospodárskej a finančnej krízy, ktorá ho zasiahla v rokoch 2008 – 2009. Pokrok bol nerovnomerný a nejednotný. Vyspelé ekonomiky ako Spojené štáty, Japonsko a Európska únia zaznamenali mierny rast. Krajiny s rozvíjajúcou sa ekonomikou na čele s Čínou, Indiou, Ruskom a Brazíliou zaznamenali silnejší rast. Rozvojové krajiny, najmä tie s nízkym príjmom, ktoré boli najviac postihnuté krízou, mali obmedzený priestor na expanziu svojich ekonomík. Niektoré z nich patrili k prvým krajinám, na ktoré počas minulého roku doľahlo nové prudké zvýšenie cien surovín, energie a potravín. Neboli schopné vytvoriť a využiť nové hospodárske možnosti na domácich a zahraničných trhoch. Svetové obyvateľstvo zároveň vzrástlo o 79,3 milióna ľudí, a to najviac v rozvojových krajinách. Šanca na dosiahnutie miléniových rozvojových cieľov (MRC) do dohodnutého termínu (do roku 2015) sa nevyužila.

V dôsledku toho sa v chudobných krajinách zvýšila nezamestnanosť a chudoba, čím v rokoch 2009 – 2010 počet nezamestnaných a chudobných ľudí vzrástol v celom svete na 120 – 150 miliónov. Tento vplyv, ktorý viedol k zostreniu sociálneho napätia a zvýšeniu migračného tlaku, pociťovali najmä mladí ľudia. Väčšina vlád rozvojových krajín nedisponovala dostatočnými zdrojmi, aby mohla realizovať anticyklické politiky. Preto aby znížili rozpočtové deficity, museli skrátiť výdavky. Toto skrátenie sa negatívne prejavilo na sociálnych, zdravotných a vzdelávacích programoch a rozšírilo priepasť medzi bohatými a chudobnými. Nerovnosť príjmov tiež vzrástla vo vyspelých, ako aj v rozvojových krajinách.

Na tomto pozadí sa EÚ v roku 2010 usilovala o zvýšenie pomoci a jej lepšie, rýchlejšie a účinnejšie poskytovanie. Ku konštantným hodnotám rozvojovej pomoci EÚ počas toho roku bolo poskytovať maximálnu podporu celosvetovému a miestnemu úsiliu o dosiahnutie MRC. Tým sa malo zabrániť spomaleniu pokroku v dôsledku krízy a konsolidovať to, čo sa dovtedy dosiahlo. EÚ bola hlavným aktérom na septembrovom samite OSN o MRC, na ktorom sa dohodlo zdvojnásobiť úsilie o dosiahnutie všetkých MRC do roku 2015.

Zameranie na MRC

Pokiaľ ide o MRC, bol samit OSN najväčšou udalosťou v roku 2010. EÚ zohrávala významnú úlohu pri príprave a realizácii samitu. Aby vyzdvihla svoj záväzok k podpore celosvetového úsilia, EÚ počas samitu vyhlásila iniciatívu MRC financovanú sumou 1 mld. EUR, ktorou chce podporiť svojich partnerov v krajinách Afriky, Karibiku a Tichomoriam (AKT) pri dosahovaní MRC, a to predovšetkým v tých krajinách, ktorá najviac zaostávajú.

EÚ je rozhodnutá udržať si podporu pre svoje politiky MRC aj v čase, keď sú prostriedky na pomoc v dôsledku opatrení vlád členských štátov na zníženie rozpočtových deficitov pod tlakom.

Pokrok v dosahovaní ôsmich MRC sa značne líši. Dobrý pokrok sa dosiahol napríklad, pokiaľ ide o všeobecné základné vzdelanie (MRC 2) a prístup k vode (MRC 7). Doteraz však žije 1,4 mld. ľudí vo veľkej chudobe a viaceré MRC majú k splneniu dosť ďaleko. Ochrana zdravia matiek (MRC 5) a prístup k sanitárnym zariadeniam (časť MRC 7) si vyžadujú viac pozornosti. Subsaharská Afrika zaostáva vo väčšine MRC.

V apríli 2010 Európska komisia vydala súbor konkrétnych návrhov opatrení EÚ, ktoré majú pomôcť rozvojovým krajinám dosahovať načas vlastné MRC. Tento 12-bodový plán stavia do

popredia najviac zaostávajúce krajiny vrátane tých, ktoré sa nachádzajú v konfliktných alebo iných nestálych situáciách. Tento plán sa opiera o 5 pracovných dokumentov, ktoré postupne analyzujú pokrok MRC, financovanie rozvoja, účinnosť pomoci, pomoc na obchod a súdržnosť politik. V stanovisku EÚ pre hodnotiaci samit OSN sa Komisia vyjadrila aj k otázkam potravinovej bezpečnosti, globálneho zdravia, dane na rozvoj, vzdelávania a rovnosti pohlaví.

V záverečnom dokumente účastníci samitu vyzývali k zdvojnásobeniu úsilia o dosiahnutie MRC do cieľového dátumu 2015. Skutočnosť, že záväzky prišli od vyspelých ako aj rozvojových krajín, dodala procesu MRC nový impulz. Jedným sľubným prístupom je podporovať rozvojové krajiny pri mobilizovaní domácich príjmov, ktoré by im pomohli financovať rozvoj, napr. rozšírením kapacity na vyberanie dane z príjmu v súlade so zásadami dobrej správy v daňových záležitostiach. V tejto súvislosti Komisia prijala v apríli 2010 oznámenie¹ o posilnení prepojenia medzi daňovými a rozvojovými politikami a podpore dobrej správy v daňových záležitostiach (transparentnosť, výmena informácií, spravodlivá daňová súťaž). Okrem toho pracuje na zriadení partnerstva s Africkým fórom pre daňovú správu. EÚ sa tiež zasadzuje o podporu rozšírenia súkromného sektora v rozvojových krajinách.

Účinnější spolupráca

Po Lisabonskej zmluve je EÚ povinná vo všetkých svojich politikách zohľadňovať ciele rozvojovej spolupráce. Komisia v apríli vydala pracovný program týkajúci sa súdržnosti politik v záujme rozvoja v období 2010 – 2013². Cieľom je ďalej zlepšovať súdržnosť medzi rozvojovou pomocou a inými príslušnými oblasťami politiky EÚ so zameraním na vonkajšie vzťahy ako obchod, daň a financie, potravinovú bezpečnosť, zmenu klímy, migráciu a bezpečnosť.

Európska komisia podnikla viaceré iniciatívy určené na zlepšenie vlastnej rozvojovej politiky. Tieto zahŕňali verejné konzultácie o úlohe pomoci EÚ na podporu inkluzívneho rastu a udržateľného rozvoja (pozri rámček) a konzultácie o úlohe vonkajších finančných nástrojov EÚ. Cieľom konzultácie o týchto nástrojoch bolo zhromaždiť postrehy a názory na širokú škálu otázok, ako sú napr. pridaná hodnota finančného zásahu EÚ v niektorých oblastiach, možnosti nových foriem spolupráce s partnerskými krajinami a mechanizmov poskytovania pomoci, ako aj účinnosť, vplyv a viditeľnosť vonkajšej pomoci EÚ.

Budúcnosť rozvojovej politiky EÚ

V novembri 2010 začala Komisia k tejto tematike verejnú diskusiu uverejnením zelenej knihy „Rozvojová politika EÚ na podporu inkluzívneho rastu a udržateľného rozvoja“³. Poukazovalo sa v nej na možnosti, ako by sa rozvojová politika EÚ mohla stať katalyzátorom pre posilnenie vlastných kapacít rozvojových krajín, aby mohli dosahovať inkluzívny a udržateľný rast a mobilizovať svoje hospodárske, prírodné a ľudské zdroje na podporu stratégie zníženia chudoby. V zelenej knihe sa uvažovalo o možnom rozvoji partnerstiev pre inkluzívny rast, do ktorých by sa zapojil verejný aj súkromný sektor, ďalej sa v nej analyzovala zmena klímy, politiky v oblasti energie a životného prostredia ako hnacie sily

¹ KOM(2010) 163 v konečnom znení, 21.4.2010.

² SEK(2010) 421 v konečnom znení, 21.4.2010.

³ KOM(2010) 629 v konečnom znení.

udržateľného rozvoja, ako aj úloha poľnohospodárstva a biodiverzity pri dosahovaní potravinovej bezpečnosti a zvyšovaní rastu.

Výsledky tejto konzultácie zapracuje Komisia koncom roka 2011 do svojich návrhov politík vrátane návrhov na modernizáciu európskej rozvojovej politiky.

Komisia začala aj verejnú konzultáciu o využívaní rozpočtovej podpory pri poskytovaní pomoci EÚ⁴. Účelom tejto konzultácie bolo vyvodiť poučenie z viac než desaťročných skúseností s poskytovaním rozpočtovej podpory a získať názory a dôkazy o možnostiach tohto nástroja a spôsoboch, ako zlepšiť jeho kvalitu, rentabilitu nákladov a účinkov.

Pri rozpočtovej podpore sa finančné prostriedky priamo prevedú do štátnej pokladnice krajiny, ktorá je príjemcom pomoci, ak spĺňa dohodnuté podmienky platby. V roku 2010 išlo 24 % (1,8 mld. EUR) všetkých viazaných prostriedkov v rámci rozpočtu EÚ a Európskeho rozvojového fondu na rozpočtovú podporu. Všeobecná rozpočtová podpora sa uplatňuje tam, kde EÚ podporuje implementáciu národných stratégií rozvoja, sektorová rozpočtová podpora zase tam, kde EÚ pomáha partnerskej krajine financovať opatrenia v určitom sektore.

Ďalšia oblasť, ktorú treba rozvíjať, je spojenie grantov a úverov pri financovaní rozvojovej pomoci s cieľom zvýšiť financovanie cez poskytovanie úverov, a to najmä z Európskej investičnej banky. Vzhľadom na súčasný nedostatok grantových zdrojov môže byť takéto spojenie výhodné pre príjemcov, ako aj darcov, ktorým pomôže získať ľahší prístup k financovaniu s vysokým pákovým účinkom. Jeden príklad takéhoto inovatívneho spojenia možno nájsť v rámci energetického nástroja. Suma 40 mil. EUR, ktorá sa spojí s finančnými prostriedkami členských štátov a EIB, je teraz k dispozícii na spolufinancovanie stredne veľkých projektov zameraných na zvýšenie prístupu k udržateľným energetickým službám v krajinách AKT. Komisia plánuje ďalšie rozšírenie inovačných zdrojov financovania vonkajšej činnosti, aby prilákaním iných verejných a súkromných finančných inštitúcií posilnila finančný a politický pákový účinok rozpočtu EÚ.

Účinná pomoc je pre dosiahnutie MRC nevyhnutná. Každé euro odložené na rozvoj sa musí efektívne a účinne využiť. EÚ je rozhodnutá zvýšiť účinnosť pomoci.

Na medzinárodnej úrovni Komisia koordinuje stanoviská EÚ k otázke účinnosti pomoci v rámci rôznych organizácií ako OECD, OSN, G8 a G20. Táto práca je dôležitá vzhľadom na prípravu štvrtého fóra OSN na vysokej úrovni o účinnosti pomoci, ktoré sa uskutoční koncom novembra 2011 v Pusane, Kórejskej republike.

Na úrovni OECD spolupredsedala Komisia v roku 2010 pracovnej skupine o účinnosti pomoci v rámci Výboru pre rozvojovú pomoc, ktorá sa snaží rozvíjať najlepšiu prax a súdržnosť politík medzi darcovskými krajinami. Komisia poskytla príspevky k témam, ako sú posilnenie operačnej účinnosti systémov krajín, rozdelenie práce, vyššia transparentnosť a zodpovednosť pri poskytovaní pomoci a lepšia technická spolupráca.

Spolu s 27 členskými štátmi EÚ Komisia zaviedla operačný rámec účinnosti pomoci dohodnutý v roku 2009, ktorý obsahuje celý rad záväzkov k posilneniu zásad účinnosti pomoci. Tento sa zameriava okrem iného na rozdelenie práce medzi darcami, aby sa znížila roztrieštenosť pomoci. Komisia pripravuje návrh na synchronizáciu programových cyklov EÚ

⁴ KOM(2010) 586 v konečnom znení, 19.10.2010.

a vnútroštátnych programových cyklov na úrovni partnerskej krajiny, ktoré sa budú zakladať na rozvojových stratégiách partnerských krajín a ich programových cykloch.

Ďalší mechanizmus na zlepšenie rozdelenia práce je systém, pri ktorom sa prenesie realizácia určitého projektu z Komisie na členský štát alebo opačne, podľa toho, kto sa lepšie hodí na jeho vykonanie.

Komisia navrhla aj desať opatrení s vysokým dosahom, ktoré majú zlepšiť účinnosť pomoci v troch hlavných oblastiach: rozdelenie práce, použitie systémov krajín a zvýšená technická spolupráca.

Pokiaľ ide o kvalitu riadenia pomoci, Komisia podstatne zvýšila počet začatých a uzavretých projektov, ktoré boli monitorované počas roku 2010. Okrem toho postúpila Rade Európskej únie a Európskemu parlamentu návrhy na zjednodušenie postupov verejných súťaží a poskytovania grantov na povolenie a realizáciu projektov. Odborná príprava zamestnancov sa tiež zintenzívnila.

Na záver Komisia navrhla posilniť kapacitu Európskej investičnej banky na podporu rozvojových cieľov EÚ.

Užšia spolupráca s medzinárodnými darcami

V priebehu roka EÚ posilnila svoju spoluprácu s tradičnými darcami a novými partnermi. EÚ a Spojené štáty sa na svojom samite v novembri dohodli vypracovať spoločný pracovný plán týkajúci sa rozdelenia práce, transparentnosti a zodpovednosti v rámci krajiny a realizovať ho vo vybraných partnerských krajinách počas roka 2011. V apríli sa konal prvý ročný politický dialóg o rozvoji s Japonskom. V rámci prvej iniciatívy tohto druhu sa rozvíjajúce a vyspelé priemyselné krajiny na samite G20 v Soule dohodli na viacročnom akčnom pláne ako zdolať hlavné prekážky rastu, najmä v krajinách s nízkym príjmom. Nové krajiny, Čína, Brazília a niektoré arabské štáty sa pridali k spoločenstvu darcov. Prinášajú dodatočné zdroje, ako aj nové prístupy.

Komisia naďalej udržiavala kontakty, spoluprácu a dialóg s OSN a Svetovou bankou. Komisia a OSN teraz spolupracujú vo viac než 100 krajinách na projektoch od odstraňovania mín po sanitáciu. V roku 2010 predstavovali príspevky EÚ do OSN a jej organizácií 597 mil. EUR a do Svetovej banky 192 mil. EUR. Spolupráca s OSN a Svetovou bankou umožňuje realizáciu čoraz viacerých a väčších projektov, čo pozitívne vplýva na darcov a efektívne a účinné poskytovanie pomoci. Poznatky svetovej banky boli obzvlášť hodnotné v oblasti rozpočtovej podpory, riadenia verejných financií, zníženia dlhu a rozvoja súkromného sektora.

Podľa finančných nariadení EÚ môžu medzinárodné organizácie spravovať fondy EÚ v súlade so svojimi postupmi, ak dodržiavajú normy EÚ týkajúce sa vykonávania a monitorovania a ak EÚ môže v prípade potreby vykonávať námatkové kontroly na mieste.

EÚ spolupracuje aj s Radou Európy, Organizáciou pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (IOM).

Spoločná zodpovednosť s partnermi

Účinnosť pomoci a MRC boli počas roka 2010 hlavnými témami spolupráce EÚ s jej partnermi na celom svete. Rad regionálnych a bilaterálnych samitov vyvrcholil na samite EÚ – Afrika v novembri v Tripolise. Na samite sa prijal druhý akčný plán (2011 – 2013) v rámci spoločnej stratégie EÚ a Afriky, ktorý má rýchlo priniesť konkrétne výsledky v oblastiach ako MRC, obchod, energia, mier a bezpečnosť, dobrá správa vecí verejných a ľudské práva, regionálna integrácia a migrácia. Súbežne sa začali konkrétne projekty a v rozbehnutých projektoch sa pokračovalo. Zoznam projektov obsahoval opatrenia v oblasti ručných a ľahkých zbraní, monitorovacie centrum AKT pre migráciu, program Nyerere, elektrické prepojovacie vedenie Caprivi, východoafrický káblový systém, popularizáciu vedy a technológie, putovnú výstavu o africkom umení a podporovanie účasti verejnosti.

Hlavná iniciatíva EÚ v oblasti rozvojovej spolupráce – jej partnerstvo so 79 krajinami Afriky, Karibiku a Tichomoria – vstúpila nadobudnutím účinnosti revidovanej dohody z Cotonou v novembri do novej fázy. Revízia prispôsobuje partnerstvo globálnym zmenám a rastúcemu významu regionálnej integrácie, vzájomnej závislosti medzi bezpečnosťou a rozvojom, neustálym výzvam v oblasti HIV/AIDS a potravinovej bezpečnosti. Platby z Európskeho rozvojového fondu (ERF), hlavného zdroja financovania pomoci pre AKT, dosiahli v roku 2010 rekordnú výšku 3,32 mld. EUR v porovnaní s 3,13 mld. EUR v roku 2009. Z toho možno vyvodit', že realizácia 10. ERF zriadeného v roku 2008, ktorého celkové prostriedky majú byť viazané do konca roka 2013, prebieha podľa plánu.

Počas roka 2010 Komisia uskutočnila programy rozpočtovej podpory (495 mil. EUR) pre africké krajiny, ktorých cieľom bolo znížiť chudobu aj naďalej so silným zameraním na MRC. Prostredníctvom nástroja Vulnerability FLEX, ktorý napriek rastúcim rozpočtovým obmedzeniam umožňuje zachovanie programov zameraných na chudobu, pokračovala vo svojom úsilí o zmiernenie krátkodobého fiškálneho vplyvu hospodárskej krízy na najohrozenejšie krajiny. EÚ bola aktívna v boji proti haldu v Afrike prostredníctvom svojich nástrojov a špecifických projektov týkajúcich sa potravinovej bezpečnosti. Viaceré projekty EÚ v tom regióne priamo súvisia s MRC v oblasti zdravia. EÚ pokračovala vo svojej činnosti v nestabilných krajinách a zohrávala vedúcu úlohu v odvetviach ako demokratická správa, spravodlivosť, reforma sektora bezpečnosti, infraštruktúra, riadenie verejných financií a rozvoj vidieka.

Vzťahy so susedmi EÚ vo východnej Európe a v južnom Stredozemí v roku 2010 síce z hospodárskeho hľadiska pokročili, avšak z hľadiska demokratických reforiem a ľudských práv sa dostatočný pokrok nedosiahol. To bol záver vyvodený z hodnotenia európskej susedskej politiky (ESP) vykonaného Komisiou a štvrtého súboru správ o ESP⁵ prijatého v máji. Tieto správy jasne poukazujú na výhody, ktoré partnerské krajiny čerpajú zo vzťahov s EÚ. Úspech sa dosiahol v sektoroch dopravy, energie, zmeny klímy, výskumu a vývoja, zdravia a vzdelávania. V regióne východného partnerstva pokračovali rokovania o obsiahlej dohode o pridružení a voľnom obchode s Ukrajinou a začali sa rokovania o dohodách o pridružení s Moldavskom, Arménskom, Azerbajdžanom a Gruzínskom. Ukončilo sa siedme kolo pomaly napredujúcich rokovaní o novej dohode s Ruskom, ktorá nepatrí do ESP. Pokiaľ ide o južné susedstvo, v marci sa konal v Maroku samit, na ktorom sa uznal „posilnený štatút“ tejto krajiny ako partnera EÚ. Dva pokusy usporiadať samit Únie pre Stredozemie, a to najskôr v júni a potom v novembri, stroskotali.

⁵ KOM(2010) 207, 12.5.2010.

Pomoc EÚ pre región ESP sa sústreďovala na vytváranie pracovných miest, zlepšenie investičného prostredia, dobrú správu vecí verejných, rozvoj sociálnych infraštruktúr a podporu administratívnych, hospodárskych a sociálnych reforiem. Najťažšia sociálna situácia ostáva na okupovanom palestínskom území, kde sa napriek humanitárnej pomoci sociálno-ekonomické indikátory v roku 2010 nezmenili. Viac než 30 % palestínskej populácie naďalej žije v chudobe.

V rokoch 2008 – 2010 podporil investičný nástroj susedskej politiky (NIF) formou grantov v celkovej výške 260 mil. EUR 35 projektov v oblasti dopravy, životného prostredia a energie, ako aj v sociálnom a súkromnom sektore. Tak sa podarilo zmobilizovať 9,4 mld. EUR investícií zo strany medzinárodných finančných inštitúcií.

Vzťahy EÚ s Áziou sú čoraz rozsiahlejšie. Vzrastajúce vystupovanie ázijských krajín ako hospodárskych a politických aktérov na medzinárodnej scéne vedie k dramatickým zmenám v rovnováhe globálnych vzťahov. EÚ usporiadala v októbri vrcholové stretnutie s Čínou a v decembri s Indiou. Viaceré kontakty boli uzavreté na regionálnej úrovni, napr. so Združením národov juhovýchodnej Ázie (ASEAN) a na bilaterálnej úrovni. K dôležitým témam patrili aj prierezové otázky ako životné prostredie a zmena klímy. Boli podpísané alebo sa ešte prerokovávajú dohody o partnerstve alebo voľnom obchode s Indiou, Indonéziou, Mongolskom, Filipínami a Vietnamom.

Hospodárska životaschopnosť a rýchlá industrializácia Ázie, najmä v prípade Číny a Indie, sú pozoruhodným javom. Napriek tomu, že rozrastajúca sa stredná vrstva z tohto vývoja značne profitovala, Ázia je naďalej domovom dvoch tretín chudobných sveta. Preto stojí rozvojová pomoc stále na čelnom mieste agendy EÚ pre Áziu, pričom sa zameriava na zníženie chudoby, oblasť zdravia a vzdelávania.

Transformujúce sa stredoázijské krajiny zaznamenali za posledné desaťročie vysokú mieru rastu, ktorá však v dôsledku nedávnej krízy značne utrpela. Pomoc EÚ sa zameriavala na zvýšenie životnej úrovne, rozvoj sociálneho sektora a poskytovanie sociálnych bezpečnostných sietí. Jej cieľom bolo aj zlepšenie právneho štátu a verejnej správy. Bol vytvorený investičný nástroj pre strednú Áziu, ktorý sa zameriava na spojenie grantov a úverov v oblasti energie, životného prostredia, malých a stredných podnikov a sociálnej infraštruktúry.

Každoročný samit EÚ s Latinskou Amerikou a Karibikom sa konal v máji v Madride. Po šiestich rokoch patovej situácie sa rokovania o dohode o pridružení medzi EÚ a Mercosurcom obnovili. Prebehlo viacero kôl rokovaní a stanovil sa časový rámec na rok 2011. Na samite sa zaviedol investičný nástroj pre Latinskú Ameriku (LAIF) a prijal záver rokovaní týkajúcich sa dohody o pridružení so strednou Áziou a dohody o obchode medzi EÚ a Kolumbiou a Peru. V rozhovoroch medzi EÚ a latinskoamerickými partnermi bol tematizovaný aj boj proti drogám, najmä náklady na protidrogové operácie a opatrenia, ktoré sa zaoberajú tranzitom drog z Latinskej Ameriky cez západnú Afriku do Európy. V máji Európska komisia prijala po prvýkrát strategický dokument pre Kubu, ktorý má slúžiť ako základ budúcej bilaterálnej spolupráce.

V priemere 40 % populácie Latinskej Ameriky stále žije v chudobe. V roku 2010 Komisia schválila 24 opatrení v Latinskej Amerike v celkovej hodnote 356 mil. EUR. K najdôležitejším oblastiam patria boj proti chudobe, sociálna súdržnosť, vzájomné poznanie a pochopenie, udržateľný rozvoj, boj proti drogám, obchod a súkromný sektor.

Začlenenie prierezoých otázok

Počas celého roka pracovala EÚ s rozvojovými partnermi na prierezoých otázkach, ktoré ovplyvňujú všetky prvky rozvojovej politiky EÚ. EÚ sa usiluje o začlenenie týchto otázok do všetkých rozvojových opatrení. Dve z nich boli predmetom medzinárodných konferencií, o biologickej diverzite v Nagoji a zmene klímy v Cancúne. Rokovania v Nagoji skončili prijatím protokolu o prístupe ku genetickým zdrojom a strategického plánu na obdobie 2011 – 2020. Na konferencii v Cancúne sa prijal balík rozhodnutí, ktorým sa rokovania o klimatickom režime po skončení uplatňovania Kjótskeho protokolu opäť uviedli po bezvýslednom stretnutí v Kodani na správnu cestu.

Demokratická správa vecí verejných predstavuje ďalšiu prierezoú otázku. Tu EÚ poskytla podporu špecifickú pre jednotlivý sektor a realizovala opatrenia na zvýšenie informovanosti a povedomia. Dobrá správa vecí verejných je opakujúcou sa témou v politickom dialógu s partnerskými krajinami. Je nevyhnutná pre zdravé investičné prostredie, dobré riadenie verejných financií, znižovanie korupcie a posilňovanie inštitúcií.

Rodová rovnosť je jednou z piatich základných zásad rozvojovej politiky EÚ. V júni bol prijatý akčný plán EÚ o rodovej rovnosti a posilnení postavenia žien v rámci rozvojovej spolupráce. Jeho cieľom je posilniť úsilie EÚ o väčšiu rodovú rovnosť v rozvojových krajinách a dosahovanie MRC. Prostredníctvom realizácie akčného plánu na obdobie 2010 – 2015 sa zabezpečí, aby otázky rodovej rovnosti tvorili súčasť ročného a viacročného plánovania rozvojových programov a projektov EÚ.

Z prostriedkov európskeho nástroja pre demokraciu a ľudské práva (EIDHR) sa v rámci príslušných politik EÚ financujú projekty a iniciatívy v oblasti ľudských práv na celom svete. Tento nástroj je konkrétnym vyjadrením cieľa EÚ začleniť podporu demokracie a ľudských práv do všetkých vonkajších politik. Časť prostriedkov EIDHR je určená na financovanie menších projektov v jednotlivých krajinách. K hlavným témam patria otázky práv žien a detí a ochrana menšín. V rámci EIDHR sa organizujú aj volebné pozorovateľské misie a projekty zamerané na pomoc pri voľbách. V roku 2010 bolo na tieto opatrenia v približne 20 krajinách, predovšetkým v Afrike, vyčlenených 100 mil. EUR.

Potravinová bezpečnosť

V máji prijala EÚ nový politický rámec pre potravinovú bezpečnosť⁶. Zakladá sa na pomoci miestnym poľnohospodárom a drobným roľníkom v chudobných krajinách na celom svete, podpore zraniteľných skupín obyvateľstva a vypracovaní regionálnych poľnohospodárskych politik a politik potravínovej bezpečnosti. Nový politický rámec pokračuje v témach týkajúcich sa potravinového nástroja rýchlej reakcie EÚ, ktorý v rokoch 2009 – 2011 poskytuje 1 mld. EUR pre 50 cieľových krajín. Celá suma bola viazaná do konca roka 2011 a z nej bolo už 80 % vyplatených.

V roku 2010 poskytla EÚ potravinovú a inú núdzovú pomoc pre viac než 150 miliónov ľudí postihnutých prírodnými alebo človekom spôsobenými katastrofami v 80 krajinách na celom svete. Konečný rozpočet predstavoval viac než 1 miliardu EUR.

Ďalší postup

⁶ KOM(2010) 126 v konečnom znení, 31.3.2010 a KOM(2010) 127 v konečnom znení, 31.3.2010.

Pomalé prekonávanie svetovej krízy, vysoké ceny potravín a energie, tlaky vychádzajúce z obyvateľstva na demokratickú zmenu najmä v krajinách Stredozemia/Blízkeho východu vytvorili novú situáciu pre rozvojovú politiku EÚ na rok 2011 a po ňom. Centrálnou úlohou v roku 2011 bude reagovať na tieto výzvy a zároveň uskutočňovať priority v oblasti pomoci.

K týmto prioritám patria nadväzné opatrenia na závery samitu o MRC, ktorými sa má zabezpečiť, aby rozvojová politika EÚ a členských štátov mala čo najväčší vplyv na dosahovanie týchto cieľov. EÚ je rozhodnutá urýchliť tento proces, aby bolo možné dosiahnuť MRC v rozpätí rokov 2011 až 2015. V oblasti zmeny klímy prijme EÚ nadväzné opatrenia na dohodu z Cancúnu a bude s partnermi z rozvojových krajín spolupracovať na príprave ďalších rokovaní po skončení platnosti Kjótskeho protokolu, ktoré sa uskutočnia v decembri 2011 v Durbane. EÚ sa prostredníctvom financovania urýchleného začatia činnosti zameriava na podporu úsilia najmenej rozvinutých krajín a malých ostrovných rozvojových štátov o prispôbenie sa zmenám klímy a zmiernenie jej následkov. Konferencia OSN o trvalo udržateľnom rozvoji v júni 2012 poskytne EÚ príležitosť ďalej pokročiť vo svojom ciele podporovať prechod smerom k ekologickejšiemu hospodárstvu v rozvojových krajinách.

EÚ si zároveň pripraví svoje stanovisko na stretnutie na vysokej úrovni o účinnosti pomoci v novembri v Pusane a na štvrtú konferenciu OSN o najmenej rozvinutých krajinách v máji v Istanbule.

Okrem posilnenia spolupráce v oblasti pomoci s USA, Japonskom a medzinárodnými finančnými inštitúciami bude EÚ intenzívne podporovať aj krajiny s rozvíjajúcou sa ekonomikou ako partnerov rozvojovej pomoci. Ich úlohou je zúčastňovať sa na programoch a projektoch Juh – Juh, ako aj na trojstrannej spolupráci s tradičnými darcami. Prostredníctvom svojej pracovnej skupiny v oblasti rozvoja sa Európska komisia bude podieľať na nadväzných opatreniach na závery samitu G20, ktorý sa uskutoční v novembri v Soule. Bude takisto podporovať ďalšiu spoluprácu v oblasti rozvoja s Čínou a Afrikou.

Európska komisia si interne stanovila na rok 2011 ambiciózny reformný program, ktorý obsahuje viaceré politické iniciatívy vrátane nadväzných opatrení na konzultácie o budúcnosti rozvojovej politiky EÚ. Rozvojová politika sa má stať katalyzátorom budovania vnútorných kapacít rozvojových krajín, aby mohli vytvárať inkluzívny a udržateľný rast a na tento účel mobilizovať vlastné hospodárske, prírodné a ľudské zdroje. Oznámenie plánované na koniec roka 2011 stanoví rámec rozvojovej pomoci EÚ do roku 2020.

Komisia vydá aj oznámenia o rozpočtovej podpore, investíciách a raste v rozvojových krajinách. Uverejní správy o oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA) EÚ a členských štátov a o súdržnosti rozvojovej politiky s inými politikami EÚ, v ktorých sa zhodnotí výkonnosť EÚ v týchto piatich hlavných oblastiach: integrácia rozvojových krajín do svetového hospodárstva, potravinová bezpečnosť, zmena klímy, migrácia a bezpečnosť. Počas roku 2011 Komisia pripraví návrhy štruktúry rozpočtových výdavkov EÚ vrátane finančných prostriedkov pre rozvojovú pomoc na finančné obdobie 2014 – 2020.

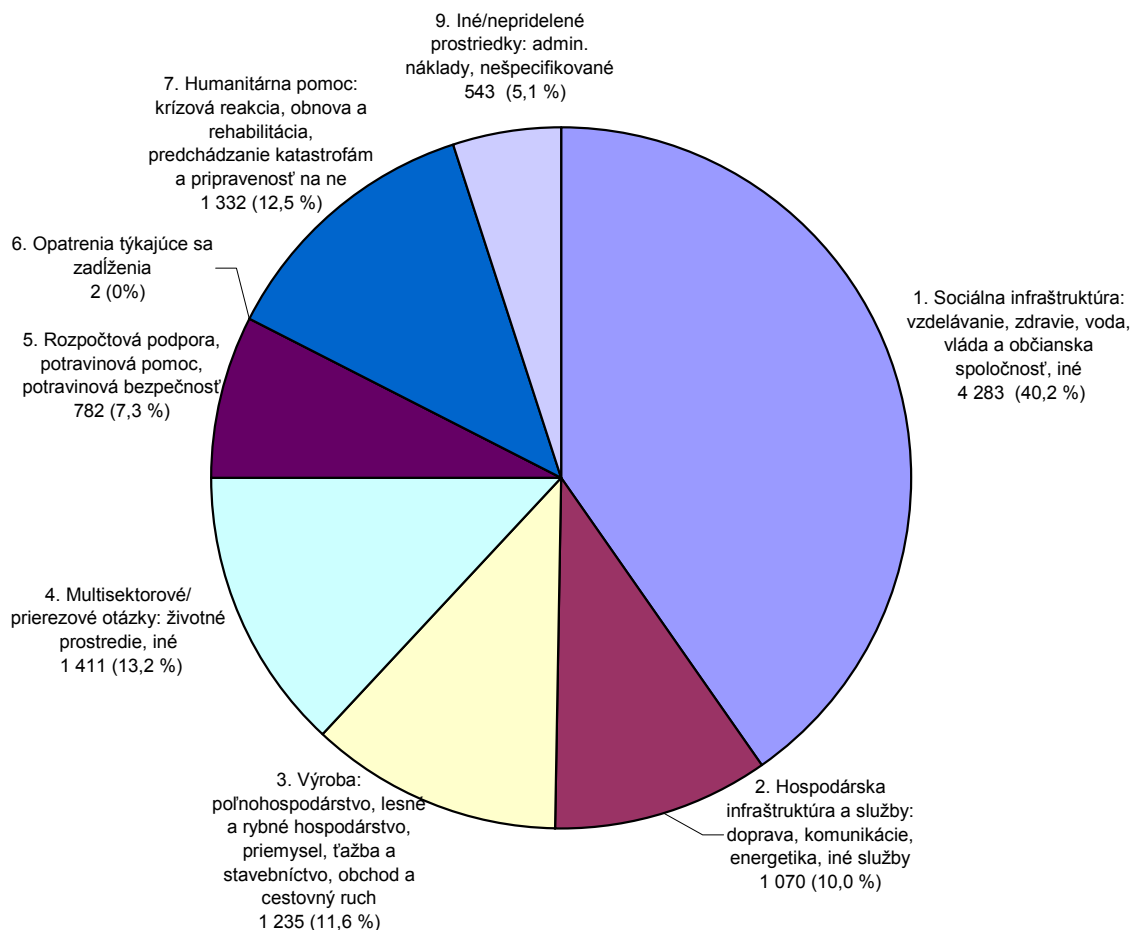
Na inštitucionálnej úrovni by mali zmeny, ktoré priniesla Lisabonská zmluva, prispievať k lepšiemu plánovaniu a riadeniu pomoci EÚ. K najvýznamnejším zmenám patria:

- zriadenie úradu vysokého predstaviteľa EÚ pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, ktorý je ako podpredseda Komisie zodpovedný za zabezpečenie jednotnej zahraničnej politiky Únie a predsedá aj Rade pre zahraničné veci,
- zriadenie Európskej služby pre vonkajšiu činnosť (ESVČ), ktorá slúži vysokému predstaviteľovi/podpredsedovi Komisie, predsedovi Európskej rady a predsedovi Komisie,
- vytvorenie nových možností pre posilnenie spolupráce medzi členskými štátmi a spoločným plánovaním.

Táto nová štruktúra spolu s primeranými finančnými zdrojmi na obdobie 2014 – 2020 posilní postavenie EÚ ako hlavného medzinárodného aktéra a podporovateľa svetového rozvoja.

Graf 1: Členenie ODA podľa sektorov

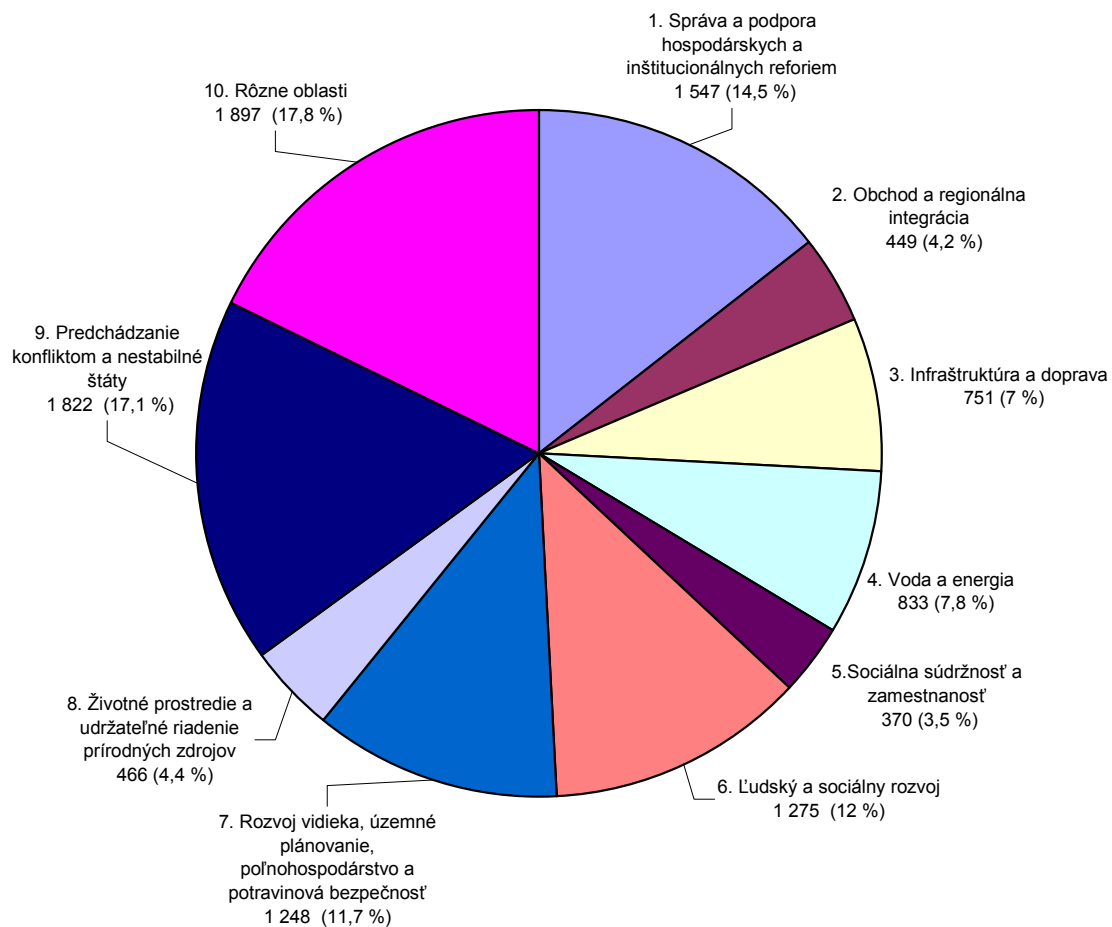
Závazky v roku 2010 v miliónoch EUR

Zdroje ODA spravované Európskou komisiou

Graf 2: Európsky konsenzus: oblasti rozvojovej spolupráce EÚ

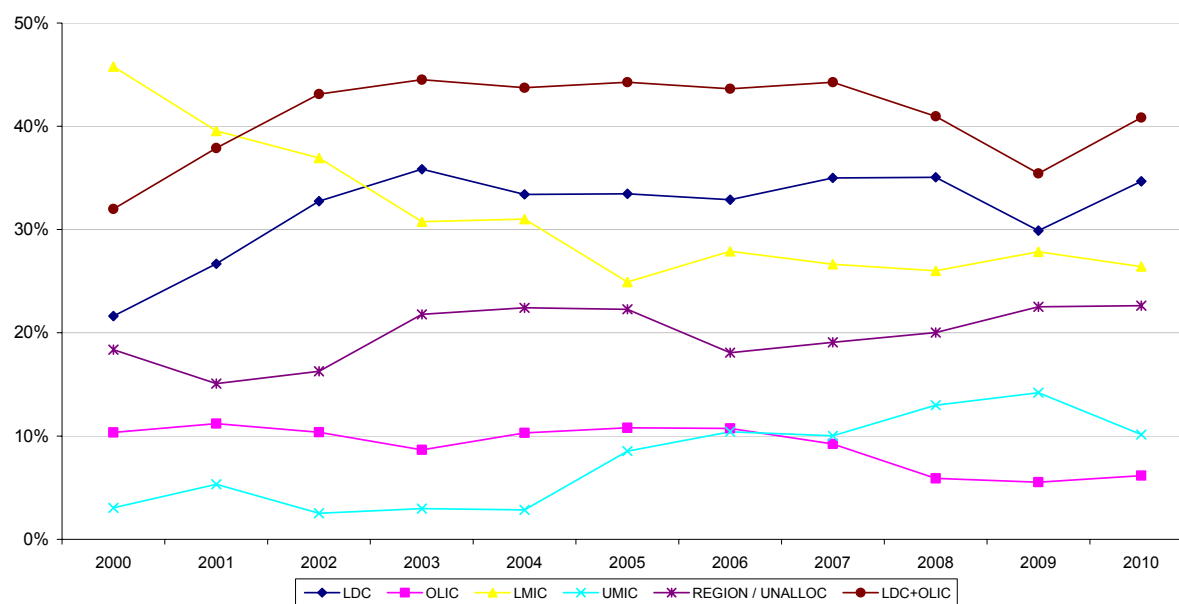
Závazky v roku 2010 v miliónoch EUR

Zdroje ODA spravované Európskou komisiou

Graf 3: 2000 – 2010 Zameranie na chudobu

Platby

LDC: Najmenej rozvinuté krajiny

OLIC: Iné krajiny s nízkym príjmom

LMIC: Krajiny s nižším stredným príjmom

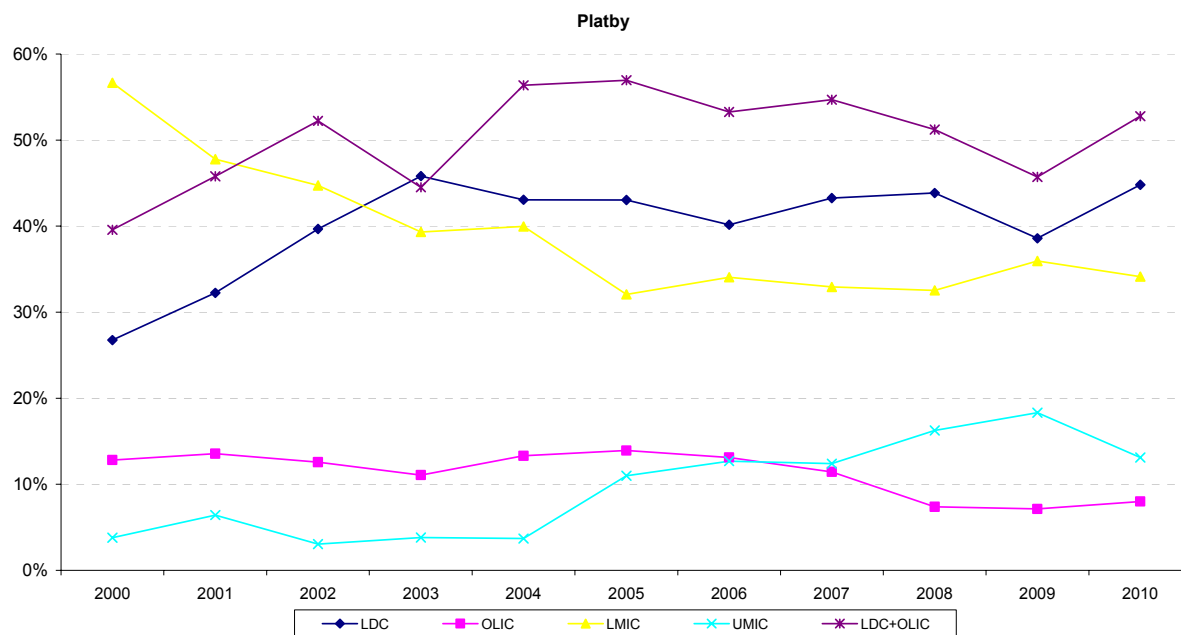
UMIC: Krajiny s vyšším stredným príjmom

REGION / UNALLOC: Regionálne programy a nepridelené prostriedky

Regionálne programy/nepridelené prostriedky prinášajú úžitok aj najchudobnejším krajinám LDC+OLIC.

V novom zozname DAC, ktorý nadobudol platnosť v roku 2008, sa niekoľko OLIC preklasifikovalo na LMIC: Kamerun, Kapverdy, India, Moldavská republika, Mongolsko, Nikaragua a Konžská republika.

Graf 3a: 2000 – 2010 Zameranie na chudobu

LDC : Najmenej rozvinuté krajiny
 OLIC : Iné krajiny s nízkym príjmom
 LMIC : Krajiny s nižším stredným príjmom
 UMIC : Krajiny s vyšším stredným príjmom

Aby bolo zobrazenie tohto indexu harmonizované s inými darcami, bol vypočítaný aj bez zohľadnenia regionálnych a nepridelených projektov.

V novom zozname DAC, ktorý nadobudol platnosť v roku 2008, sa niekoľko OLIC preklasifikovalo na LMIC: Kamerun, Kapverdy, India, Moldavská republika, Mongolsko, Nikaragua a Konžská republika.